

Asia

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleen laadituksi energiatehokkuusdirektiiviksi; KOM(2021)558 lopullinen

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 48/2021 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komission osana 55-valmiuspakettia antamaa energiatehokkuusdirektiiviehdotusta¹ (KOM(2021) 558 lopullinen, *jäljempänä energiatehokkuusdirektiivi*) on käsitelty neuvoston energiatyöryhmässä syyskuusta 2021 lähtien. Vaikutusarviointien käsittelyn jälkeen puheenjohtaja on edistänyt neuvotteluja ehdotuksen artikla- ja teemakohtaisilla tarkasteluilla. Energianeuvosto kävi sen alaisuudessa neuvoteltavista 55-valmiuspaketin energiatehokkuusdirektiivin (EED) ja uusiutuvan energian direktiivin (RED) lainsäädäntöehdotuksista periaatekeskustelut 2.12.2021. Epävirallisessa energiaministerien kokouksessa käytiin keskustelu EED- ja RED-ehdotuksista 22.9.2021.

Direktiiviehdotusta on käsitelty Coreper I-kokouksissa 13.4.2022 ja 25.5.2022. Suomi on aktiivisesti tehnyt tekstiehdotuksia neuvottelujen kaikissa vaiheissa, minkä lisäksi komission kanssa on käyty kahdenkeskisiä keskusteluja kaukolämpöjärjestelmää ja yhteistuotantoa koskevasta artiklasta. Suomi toimitti 24.2.2022 yhdessä 11 muun jäsenvaltion kanssa yhteiset kommentit puheenjohtajan ehdotuksiin juuri ennen neuvoston puheenjohtajan kolmatta kompromissiehdotusta.

Puheenjohtaja on toimittanut direktiiviehdotuksesta viisi revisoitua versiota, joista kaksi ensimmäistä sisälsi lähinnä teknisiä korjauksia ja täsmennyksiä. 27.4.2022 ja 20.5.2022 toimitetut versiot sisälsivät kompromissiehdotuksia useisiin keskeisiin artikloihin. Puheenjohtajan tavoite on saavuttaa ehdotuksista neuvoston yleisnäkemykset 27.6.2022.

Energiatehokkuusdirektiivin osalta Euroopan parlamentin teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta (ITRE) äänestää neuvottelukannasta todennäköisesti kesäkuun 2022 aikana. Parlamentin ITRE-valiokunnan mietintöluonnoksen perusteella Euroopan parlamentti tulee esittämään merkittäviä kiristyksiä komission ehdotuksen määrällisiin tavoitteisiin sekä lukuisia yksityiskohtaisia hallinnollista työtä lisääviä lisävaatimuksia. Euroopan parlamentin täysistunnon äänestys on todennäköisesti syyskuussa 2022.

¹ Komission direktiiviehdotus käsittää muutosehdotuksia voimassa olevaan energiatehokkuusdirektiiviin (2012/27/EU, jota on muutettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU)2018/2002 sekä sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU)2019/944)

Lisäksi komissio antoi 18.5.2022 tiedonannon REPowerEU –suunnitelmasta (KOM(2022) 230 lopullinen), jonka tavoitteena on katkaista mahdollisimman pian riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä sekä vauhdittaa vihreää siirtymää. Komissio nostaa suunnitelmassa energian säästämisen esille nopeimpana ja helpoimpana tapana vähentää Venäjä-riippuvuutta. Suunnitelman yhteydessä annettiin lainsäädäntöehdotus ((KOM(2022) 222 lopullinen) (jäljempänä REPowerEU-ehdotus) energiatehokkuusdirektiivin muuttamiseksi, joka koskee vuoden 2030 EU-tason energiankulutuksen vähentämisen tavoitetta kiristettäväksi 55-valmiuspaketissa ehdotetusta -9 prosentista -13 prosenttiin. Puheenjohtaja on indikoinut, että REPowerEU-suunnitelman yhteydessä annettuja ehdotuksia, jotka koskevan energiatehokkuusdirektiiviä, käsiteltäisiin vasta trilogivaiheessa, jotta neuvoston yleisnäkemyks olisi nyt mahdollista saavuttaa. U-jatkokirjelmä sisältää valtioneuvoston kannan myös REPowerEU-suunnitelman yhteydessä annettuun lainsäädäntöehdotukseen energiatehokkuusdirektiivin osalta. REPowerEU-suunnitelmasta on laadittu E-kirje (E 68/2022 vp). REPowerEU-suunnitelman energian säästöä koskevasta erillisestä tiedonannosta tullaan laatimaan oma E-kirje siltä osin, kun sitä ei käsitellä tässä.

Suomen kanta

Valtioneuvoston kanta on esitetty eduskunnalle 23.9.2021 toimitetussa kirjelmässä U 48/2021 vp, jota täydennetään ja täsmennetään tällä kirjeellä seuraavasti:

Energiatehokkuustavoitteet

Valtioneuvosto voi hyväksyä EU-tason energiankulutustavoitteen siltä osin, kun se vie Euroopan unionia kohti 55-valmiuspaketin ilmastotavoitteita ja edistää Suomen irtautumista Venäjältä tuotavasta öljystä ja maakaasusta. Energiatehokkuus on monesti yksinkertainen ja helppo tapa vähentää riippuvuutta venäläisestä energiasta ja hillitä energian hinnasta kansalaisille aiheutuvia kustannuksia. Jäsenvaltiokohtaiset energian kokonaiskulutusta ja loppukäyttöä rajoittavat tavoitteet eivät saa kuitenkaan vaarantaa Suomen ilmastotavoitteen saavuttamista. Energiankäytön rajoittaminen ei saa estää ripeää siirtymää hiilineutraaliin talouteen, joka perustuu sähköistymiseen sekä muun muassa vedyn ja sähköpolttoaineiden hyödyntämiseen.

Valtioneuvosto korostaa, että energiatehokkuusdirektiivin tavoitteet tulee asettaa siten, että jäsenvaltiot saavuttavat hiilineutraalisuustavoitteensa mahdollisimman nopeasti ja kustannustehokkaalla tavalla. Suomen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen vuonna 2035 edellyttää päästöttömän sähkön kulutuksen väliaikaista lisääntymistä, vaikka energiatehokkuutta parannetaan samanaikaisesti. Energiankulutuksen tavoitteessa on otettava huomioon teollisuuden sähköistymisen ja puhtaan vedyn tuotannon vaatima lisääntyvä sähkön tarve. Suomi tarvitsee joustoa ehdotettuun energiankulutuksen vähentämisen aikatauluun.

Valtioneuvosto pitää hyvänä julkisen sektorin energiatehokkuuden edistämistä. Valtioneuvosto pitää kuitenkin ongelmallisena koko julkiselle sektorille asetettua sitovaa 1,7 prosentin energiankulutuksen vuosittaista vähentämistavoitetta ja suhtautuu kriittisesti lisääntyvän hallinnollisen työn määrään. Valtioneuvosto katsoo, että maanpuolustus tulee rajata velvoitteen ulkopuolelle.

Valtioneuvosto ei pidä energiansäästövelvoitteen korotusta perusteltuna tilanteessa, jossa vain osa jäsenvaltioista saavutti velvoitekauden 2014-2020 tavoitteen. Kiristyvän

tavoitteen hyväksymiskriteereiden ja todentamisvelvoitteiden on oltava sellaiset, että ne mahdollistavat energiategokkuussopimusten käyttämisen jatkossakin velvoitteiden täyttämiseksi. Valtioneuvosto katsoo, että energiaköyhien ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien parissa saavutettavien energiansäästöjen velvoitteessa tulee olla joustavuutta.

Julkisten rakennusten kolmen prosentin peruskorjausvelvoite

Valtioneuvosto ei pidä tarkoituksenmukaisena kaavamaista julkisen sektorin rakennuskantaan kohdistuvaa 3 % peruskorjausvelvoitetta, jossa korjauksen tasovaatimukseksi asetetaan uudisrakentamisen lähes nollaenergiataso, josta parhaillaan neuvotellaan rakennusten energiategokkuusdirektiivissä. Julkisen sektorin tulee voida kohdistaa käytössään olevat taloudelliset resurssinsa mahdollisimman vaikuttavaan päästöjen vähentämiseen ja hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen kaikin käytettävissä olevin keinoin. Valtioneuvosto katsoo, että julkisten rakennusten inventaarion soveltamisalasta tulee rajata pois maanpuolustuksen käyttöön tarkoitetut rakennukset. Näitä koskevien tietojen luovuttaminen on Suomen turvallisuusetujen vastaista.

Lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmät

Lämmitys- ja jäähdytys ovat luonteeltaan hyvin paikallisia ja ne sisältävät lukuisia jäsenvaltioiden erityispiirteitä. Valtioneuvosto katsoo, että uusiutuvan energian ja päästökauppadirektiivien lämmitykselle asettamien velvoitteiden ja vähimmäiskriteerien lisäksi, ei järjestelmäkohtaisia vähimmäiskriteerejä kaukolämmölle tai kaukojäähdytykselle ole tarpeen tässä säätää. Ehdotuksen mukaisten järjestelmäkohtaisten vähimmäiskriteereiden asettaminen esimerkiksi uusiutuvan energian, ja myös hukkalämpöjen ja tehokkaan yhteistuotannon määrälle, voisi estää täysmääräisen hukkalämmön hyödyntämismahdollisuuden ja järjestelmäintegraation laajamittaisen kehittämisen kaukolämmitys- ja jäähdytysjärjestelmissä. Hukkalämmön täysimittaiselle hyödyntämiselle ei tulisi luoda esteitä. Valtioneuvosto voi kuitenkin hyväksyä sellaiset kriteerit, jotka mahdollistavat kustannustehokkaiden toimenpiteiden toteuttamisen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Liikenne

Valtioneuvosto katsoo, että energiategokkuus ensin –periaatteen soveltamisesta liikenne- ja infrahankkeissa tulisi saada komissiolta lisätietoa, jotta sen toteuttamismahdollisuuksia jäsenmaissa voitaisiin paremmin arvioida. Myös muut velvoitteet voivat merkittävästi kasvattaa liikennesektorin kustannuksia esimerkiksi erilaisina neuvonta-, raportointi- ja tietojärjestelmäkustannuksina, sekä julkisen sektorin hankintojen kustannuksina. Valtioneuvosto katsoo, että julkisen sektorin energiankulutuksen vähenemisen tavoitteen velvoitteisiin liittyen liikennealan yritysten autokohtaisten tietojen kerääminen on hallinnollisesti varsin raskasta, ja että tiukimpien energiategokkuuden raportointivaatimusten kohdentaminen liikennealalle ei ole paras mahdollinen ratkaisu.

Valtioneuvoston kanta REPowerEU – ehdotukseen

Valtioneuvosto voi hyväksyä EU-tason energiankulutustavoitteen siltä osin, kun se edistää Suomen irtautumista Venäjältä tuotavasta öljystä ja maakaasusta ja vie Euroopan unionia kohti 55-valmiuspaketin ilmastotavoitteita. Jäsenvaltiokohtaiset energian kokonaiskulutusta ja loppukäyttöä rajoittavat tavoitteet eivät saa vaarantaa Suomen

ilmastotavoitteen saavuttamista. Energiankäytön rajoittaminen ei saa estää ripeää siirtymää hiilineutraaliin talouteen, joka perustuu sähköistymiseen sekä muun muassa vedyn ja sähköpolttoaineiden hyödyntämiseen.

Pääasiallinen sisältö

Komission ehdotuksen pääasiallinen sisältö on kuvattu yksityiskohtaisesti valtioneuvoston kirjelmässä U 48/2021 vp. Seuraavassa kuvataan käsittelyn aikana saatuja lisätietoja, erityisesti liittyen tässä jatkokirjeessä täsmennettyihin Suomen kantoihin. Lisäksi annetaan lisätietoja neuvottelutilanteesta sekä neuvottelukysymyksistä, joiden arvioidaan olevan keskeisimpiä.

Energiatehokkuustavoitteet (4 artikla)

Komission ehdotuksessa kiristetään merkittävästi EU-tason energian loppukäytön ja primäärienergian kulutuksen -32,5 prosentin yleistavoitteita vuodelle 2030 ja tavoitteet muutettaisiin luonteiltaan sitoviksi. Ehdotuksessa on 9 prosenttiyksikön lisäys siihen -29,4 prosentin tasoon, johon komissio on esittänyt EU:ssa päästävän nykytoimin ja jäsenvaltioiden energia- ja ilmastosuunnitelmissaan vuonna 2019 ilmoittamin kansallisin tavoittein. Käytännössä komission ehdotus lähes kaksinkertaistaisi EU:n energiankulutuksen vähentämiseksi asetetut määrälliset vuoden 2030 tavoitteet. EU-tason tavoitteisiin ei ole tullut neuvotteluiden aikana muutoksia.

Jäsenvaltioiden on edelleen määritettävä energiankulutuksen vähimmäistavoitteensa käyttämällä komission kaavaa, jonka perusteella EU-tason tavoite jyvitetään komission määrittelemien kertoimien avulla jokaiselle jäsenvaltiolle. Jäsenvaltio saa poiketa kaavalla lasketusta tavoitteesta enintään 2 prosenttiyksikköä. Mikäli jäsenmaiden yhteenlaskettu kontribuutio on riittämätön sitovan EU-tavoitteen saavuttamiseen, komissio osoittaa niille maille, joiden kontribuutio on alle kaavalla lasketun, uuden indikaatiivisen kansallisen tavoitetason. Jäsenvaltion on kuuden kuukauden kuluessa päivitettävä tavoitteensa, energiankulutuksensa kehitysura sekä ilmoitettava tarvittavat lisätoimet. Komissiolla on edelleen mekanismi, jolla se velvoittaa ne jäsenvaltiot lisätoimiin, joiden eteneminen ei ole kehitysuran mukainen.

Neuvotteluiden aikana useat jäsenvaltiot ovat korostaneet kaavan käytön vapaaehtoisuutta kansallisten energian loppukäytön ja primäärienergian kulutuksen tavoitteiden määrittämisessä sekä kansallisten tavoitteiden selkeää indikaatiivisuutta. Kaava ei jäsenvaltioiden näkemyksen mukaan takaa kansallisten olosuhteiden huomioimista tavoitteita asetettaessa. Komissio perustelee kaavan käyttöä sillä, että se takaa kaikille jäsenvaltioille lähtökohtaisesti saman tavoitetason. Muutama jäsenvaltio kannattaa sitovia jäsenvaltiokohtaisia tavoitteita, jotka ovat ehdotusta tiukempia.

Komission kaavan mukaisesti lasketut osuudet ovat neuvotteluiden aikana tarkentuneet siten, että Suomen vuoden 2030 energian loppukäyttö rajattaisiin kaavalla tasolle 250 terawattituntia (301 TWh vuonna 2019) ja primäärienergiankulutus tasolle 360 terawattituntia (kokonaisenergiankulutus 378 TWh vuonna 2019). Ilmasto- ja energiastategiaa varten tehdyissä Hiisi-selvityksen taustalaskelmissa arvioidaan energian loppukulutuksen olevan 275 TWh vuonna 2030. Energian kokonaiskulutus (PEC) olisi vastaavasti noin 394 TWh. Näiden laskelmien mukaan Suomi ei tulisi saavuttamaan sille komission kaavalla jyvitetävää jäsenvaltiokohtaista energiatehokkuustavoitetta.

Puheenjohtajan kompromissiehdotus antaisi Suomelle mahdollisuuden joustaa nykyisestä kaavan mukaisesti asetetusta FEC-tavoitteestaan -10,8 % (250 TWh) tasolle -8,8 % (255 TWh) vuonna 2030 ja PEC-tavoitteestaan -9,8 % (360 TWh) tasolle -7,8 % (368 TWh) vuonna 2030. Jos kuitenkin kaikkien jäsenvaltioiden asettamien tavoitteiden perusteella EU-tason sitova energiankulutuksen tavoite ei täyty, voi komissio määrätä Suomelle uuden tiukemman tavoitteen, jota ei ehdotuksessa ole käytännössä rajattu mitenkään.

REPowerEU-tiedonannon mukainen EU-tason tavoitteen kiristäminen -13 prosenttiin tarkoittaisi Suomen osalta -14,8 prosentin vähentämistavoitetta, joka tarkoittaisi, että energian loppukulutus saisi enintään olla 239 TWh vuonna 2030.

Julkinen sektori energiatehokkuuden johdossa (5 artikla)

Julkiselle sektorille kohdistuvaan sitovaan 1,7 prosentin energian loppukäytön vuosittaiseen vähentämistavoitteeseen on työryhmäkäsittelyiden aikana lisätty indikaatiivinen neljän vuoden jakso. Tavoite tulisi sitovana voimaan aikaisintaan 1.6.2028, ja jäsenvaltioilla olisi mahdollisuus valmistella tarvittava julkisen sektorin energiankulutusta rajoittava lainsäädäntö siihen mennessä. Lisäksi julkisen sektorin rajausta on tarkennettu määritelmää selventämällä. Tavoite kohdistuu jäsenvaltiolle, eikä sitä ole velvoitettu jyvitetäväksi toimijakohtaisesti. Myös seuranta ja raportointivelvoitteita on muutettu toimijakohtaisista sektoritasoisiksi.

Julkisten rakennusten esimerkillinen rooli (6 artikla)

Julkisen sektorin rakennuksiin kohdistuu 3 prosentin vuotuinen korjausvelvoite. Vaatimustasona on uudisrakentamisen lähes nollaenergiataso, jonka määrittelystä neuvotellaan samanaikaisesti rakennusten energiatehokkuusdirektiivissä. Peruskorjauksen taso tulee todistaa energiatodistuksilla, joiden energiatehokkuusluokkiin on myös tulossa muutos rakennusten energiatehokkuusdirektiivissä.

Energiatehokkuusdirektiivin työryhmäkäsittelyn aikana peruskorjauksen tasovaatimusta on historiallisten ja suojeltujen rakennusten sekä kirkkojen ja maanpuolustuskäyttöön tarkoitettujen rakennusten osalta lievennetty siten, että niiden peruskorjauksen tason voi jäsenvaltio itse asettaa. Velvoitteen kohderyhmää on työryhmäkäsittelyn aikana rajattu siten, että jäsenvaltiot voivat jättää tuetun vuokra-asuminen rakennukset (social housing) peruskorjausvelvoitteen ulkopuolelle, jolloin kuntasektorin omistamasta rakennuskannasta poistuisi velvoitteen piiristä noin 15-20 %.

Vaihtoehto, jossa velvoitteen peruskorjauksia vastaava vuosittainen energiansäästö voidaan saavuttaa muilla energiatehokkuustoimilla, on työryhmäkäsittelyn yhteydessä lisätty siten, että säästöjä vastaavat peruskorjaukset nollaenergiatasoon on tehtävä viimeistään vuonna 2040. Tilatehokkuuden parantumista, rakennusten purkamista tai tarpeettomien rakennusten myymistä, ei edelleenkään hyväksytä velvoitteen täyttämiseen.

Peruskorjausvelvoitteen laajuuden määrittämiseksi ja sen toimeenpanon seuraamiseksi on soveltamisalan rakennuksista tehtävä julkisesti saatavilla oleva inventaario, joka sisältää rakennuskohtaiset tiedot pinta-alasta sekä rakennuksen energiatehokkuustodistuksen. Inventaarion päivitysväliä on neuvotteluiden aikana nostettu vuodesta kahteen.

Velvoitteen perusteella Suomessa on peruskorjattava rakennuskantaa, joka ei ole peruskorjauksen tarpeessa.

Energiansäästövelvoite (8 artikla)

Artiklassa ehdotetaan merkittäviä muutoksia nykyiseen kumulatiivisen energiansäästön velvoitekauteen 2021-2030. Voimassa olevia vaatimuksia sovellettaisiin vuoden 2023 loppuun saakka. Merkittävästi korotetut tavoitteet ja tiukennetut energiansäästön kelpoisuusehdot otettaisiin käyttöön vuosille 2024-2030. Komission ehdotus kauden 2024-2030 säästötavoitteen nostamisesta nykyisestä vuotuisesta 0,8 prosentista 1,5 prosenttiin, on työryhmäkäsittelyssä muutettu asteittain nousevaksi. Tavoite nousisi 1,1 prosenttiin 1.1.2024 lähtien, 1,3 prosenttiin 1.1.2026 lähtien ja 1,5 prosenttiin 1.1.2028 lähtien. Kaudella 2021-2023 vuotuinen säästötavoite on olemassa olevan direktiivin mukaisesti 2,23 TWh/a, mutta nousisi asteittain nousevan tavoitteen perusteella keskimääräisenä 3,61 TWh/a, kun se komission alkuperäisen ehdotuksen mukaisesti nousisi 4,34 TWh/a:iin.

Osa energiansäästövelvoitteesta on edelleen saavutettava energiaköyhien ja haavoittuvassa asemassa olevien parissa.

Komission ehdotusta, jonka mukaan päästökaupan piirissä tehtäviä energiatehokkuustoimia ei voitaisi hyväksyä säästökksi, on lievennetty neuvotteluiden aikana siten, että sellaiset päästökaupan piirissä olevat toimet, jotka on tehty energiatehokkuuden edistämiseksi, voisi hyväksyä säästökksi. Fossiilisten energialähteiden polttoon perustuviin toimenpiteisiin liittyvien energiatehokkuustoimien säästöjä ei edelleenkään hyväksyttäisi säästökksi.

Lämmityksen ja jäähdytyksen energiatehokkuus (24 artiklat)

Työryhmäkäsittelyn aikana tehokkaan kaukolämpö- ja kaukojäähdytysjärjestelmän kriteereitä on muutettu. Kriteereiden vähimmäisosoudet tehokkaan järjestelmän käyttämälle yhteistuotannolle, uusiutuvan energian ja hukkalämmön osuudelle on asetettu siten, että tehokkaan kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmien kriteerit mahdollistavat entistä paremmin hukkalämmön hyödyntämisen ja ovat teknologianeutraalimpia. Lisäksi kriteereihin on lisätty vaihtoehtoinen kasvihuonekaasupäästöihin perustuva kriteeristö. Jäsenvaltiolla on mahdollisuus vaihtaa soveltamaansa kriteeristöä ilmoittamalla komissiolle muutoksesta 6 kuukautta etukäteen.

1.1.2026 lähtien tehokas järjestelmä käyttää vähintään 50 prosenttia uusiutuvaa energiaa, 50% hukkalämpöä, 50 % uusiutuvaa energiaa ja hukkalämpöä, 80 % tehokasta yhteistuotantolämpöä tai vähintään yhdistelmää jossa verkkoon menevässä lämpöenergiassa on vähintään 5 % uusiutuvaa energiaa ja uusiutuvan energian, hukkalämmön tai tehokkaan yhteistuotannon osuus on vähintään 50 %. 1.1.2035 lähtien tehokas järjestelmä käyttää 50 % uusiutuvaa energiaa, 50 % hukkalämpöä, 50 % uusiutuvaa energia ja hukkalämpöä tai järjestelmä, jossa uusiutuvan energian, hukkalämmön tai tehokkaan yhteistuotannon osuus on vähintään 80 % ja uusiutuvan energian ja hukkalämmön osuus on vähintään 35 %. 1.1.2045 tehokas järjestelmä käyttää vähintään 75 % uusiutuvaa energiaa, 75 % hukkalämpöä tai 75 % uusiutuvaa energiaa ja hukkalämpöä ja 95 % uusiutuvaa energiaa, hukkalämpöä ja yhteistuotantolämpöä. 1.1.2050 tehokas järjestelmä käyttää vain uusiutuvaa energiaa, vain hukkalämpöä tai vain uusiutuvan energian ja hukkalämmön yhdistelmää.

Vaihtoehtoisen kasvihuonekaasupäästöihin perustuvan kriteeristön perusteella tehokkaan järjestelmän kasvihuonekaasupäästöjen enimmäismäärä saa olla 31.12.2025 saakka 200 g/kWh, 1.1.2026 lähtien 150 g/TWh, 1.1.2035 lähtien 100 g/TWh, 1.1.2045 lähtien 50 g/TWh ja 1.1.2050 lähtien 0 g/TWh.

Liitteen III tehokkaan chp:n määritelmän kriteereissä kielletään fossiilisen polttoaineen (lukuun ottamatta maakaasua) käytön lisääntyminen uuden tai merkittävästi uudistettavan yhteistuotantolaitoksen ollessa kyseessä. Voidaan myös arvella, että myöskään käynnistyspolttoaineena, tai huippu- tai varavoimalaitoksen polttoaineena, ei voisi käyttää muuta fossiilista polttoainetta kuin maakaasua.

Suomen nykyisen kannan mukaan järjestelmäkohtaisia kriteereitä ei tarvitsisi energiatehokkuusdirektiivissä säätää. Työryhmäkäsittelyssä muotoutuneet kriteerit tehokkaalle kaukolämpöjärjestelmälle sopivat kuitenkin Suomen suunnitelmiin kaukolämpöjärjestelmien kehityksestä.

Tehokkaan kaukolämpö- ja kaukojäähdytysjärjestelmän kriteereillä on ristikkäisvaikutuksia käsittelyssä olevan rakennusten energiatehokkuusdirektiivin kanssa, jossa niihin viitataan uuden päästöttömän rakennuksen kriteereissä.

REPowerEU-tiedonanto

REPowerEU –suunnitelman tavoitteena on katkaista riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä mahdollisimman pian sekä vauhdittaa vihreää siirtymää. Suunnitelmassa komissio nostaa energian säästämisen esille nopeimpana ja helpoimpana tapana vähentää Venäjä-riippuvuutta. Komissio ehdottaa nopeita käyttäytymisen muuttamiseen kohdistuvia energiansäästötoimia, joilla pyritään pääasiassa vaikuttamaan öljyn ja maakaasun käytön vähentämiseen. Toimet kohdistuisivat lähinnä kotitalouksien ja palvelusektorin lämmitykseen sekä liikenteeseen. Toimet ovat luonteeltaan lähinnä tiedotusta, vaikuttamista ja tukemista.

Suunnitelman yhteydessä annetussa lainsäädäntöehdotuksessa energiatehokkuusdirektiivin muuttamiseksi, komissio esittää vuoden 2030 EU-tason energiankulutuksen vähentämisen tavoitetta kiristettäväksi 55-valmiuspaketissa ehdotetusta -9 prosentista -13 prosenttiin. REPowerEU-ehdotuksen mukainen tavoitteen kiristäminen tarkoittaa, että energian loppukäyttö Suomessa vuonna 2030 olisi enintään 239 TWh, kun 55-valmiuspaketin ehdotuksen mukainen -9 prosentin tavoite tarkoittaisi, että energian loppukäyttö Suomessa olisi enintään 250 TWh.

Komissio on esittänyt parlamentille ja neuvostolle joukon energiansäästötoimia, joita niiden tulisi neuvotteluiden aikana sisällyttää uudelleen kirjoitettaviin rakennusten energiatehokkuusdirektiiviin (EPBD) ja energiatehokkuusdirektiiviin (EED). Toimet sisältävät myös liikennesektorille kohdistuvia energiatehokkuustoimia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Direktiiviehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 194 artiklan (energia) 2 kohtaan, jossa säädetään lainsäätämisyjärjestyksestä energiapolitiikan alan toimissa. Ehdotus käsitellään SEUT 294 artiklan mukaisessa

tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, ja neuvoston hyväksymisestä päätetään määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa neuvotteluja johtaa teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta (ITRE). Energiatehokkuusdirektiivin raportoija on Niels Fuglsand (S&D, DK).

ITRE-valiokunnan on tarkoitus äänestää energiaterhokkuusdirektiivin uudistukseen liittyvästä raportista kesäkuussa 2022 ja Euroopan parlamentin täysistunnossa heinäkuussa 2022.

Kansallinen valmistelu

U-jatkokirje on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriön johdolla yhteistyössä Energiaviraston, ympäristöministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, puolustusministeriön, valtiovarainministeriön ja valtioneuvoston kanslian kanssa.

U-jatkokirjeluonnos käsiteltiin jaoston kirjallisessa menettelyssä 3 päivänä kesäkuuta 2022.

EU-ministerivaliokunta 8 päivänä kesäkuuta 2022.

Eduskuntakäsittely

U-kirjelmään 48/2021 vp on eduskunnan valiokunnista annettu lausunnot TaVL 38/2021 vp, LiVL 23/2021 vp, PuVL 9/2021 vp, YmVL 28/2021 vp, SuVL 5/2021 vp ja E 97/2021 vp.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaan itsehallintolain (1441/1991) 18 §:n 7 ja 22 kohtien perusteella asia kuuluu Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksen vaikutukset

Neuvottelujen kuluessa ovat valmistuneet kansalliset ilmasto- ja energiastrategian taustalaskelmat Hiisi-tutkimushankkeesta (Hiilineutraali Suomi 2035 -ilmasto- ja energiapolitiikan toimet ja vaikutukset). Hankkeessa laadittiin laskennalliset ja laadulliset vaikutusarvioit Suomen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2035 mennessä. Vaikutusarvoissa huomioitiin myös Suomen ilmastolakiehdotuksen mukaiset kasvihuonekaasu (KHK) -päästötavoitteet vuosille 2030, 2040 ja 2050 sekä Euroopan komission heinäkuussa 2021 julkaiseman 55-valmiuspaketin mukainen taakanjakosektorin KHK-päästövähennystavoite vuodelle 2030.

Komission ehdotuksen vaikutuksia lainsäädäntöön, sekä taloudellisia ja ympäristövaikutuksia on kuvattu valtioneuvoston kirjelmässä U 48/2021 vp.

Kirjelmän antamisen jälkeen saadut uudet tiedot eivät olennaisesti muuta aiemmin tehtyjä vaikutusarvioita, lukuun ottamatta 6 ja 8 artikloihin esitettyjä muutoksia. Kompromissiehdotuksen mukainen 6 artiklan soveltamisalan kaventaminen siten, että peruskorjausvelvoitteen ulkopuolelle rajattaisiin tuettu vuokra-asuntokanta vaikuttaisi siten, että julkisen sektorin vuotuinen investointikustannus laskisi 3,8 miljardista 3,0 miljardiin euroon.

Kompromissiehdotuksen mukainen 8 artiklan säästövelvoitteen muuttaminen asteittain nousevaksi laskisi vuosittain tarvittavan lisäsäästön 2,1 terawattitunnista 1,3 terawattituntiin vaikuttaisi siten, että tarvittavat energiatehokkuusinvestoinnit laskisivat 1,2-2,0 miljardista 0,8-1,3 miljardiin euroon.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Valtioneuvoston kirjelmän U 48/2021 vp käsittely on eduskunnassa yhdistetty asiaan E 97/2021 vp ”55-valmiuspaketti tiedonanto – Valmiina 55:een: Vuoden 2030 ilmastotavoitteesta totta matkalla kohti ilmastoneutraaliutta”

Valtioneuvoston kirjelmä U26/2022 vp eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rakennusten energiatehokkuudesta (uudelleenlaadittu).

Asiakirjat

KOM(2021) 558 lopullinen
KOM(2022) 222 lopullinen

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Pia Kotro, pia.kotro@gov.fi, puh. 050 526 6310
Juhani Tirkkonen, juhani.tirkkonen@gov.fi, puh. 050 365 3412

EUTORI-tunnus

EU/2021/0796

Liitteet

Viite

Asiasanat	energia, energiansäästö, energiatehokkuus, 55-valmiuspaketti
Hoitaa	TEM, UM, YM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, TULLI, VM, VNK, VTV
